

Alledaagse Ziekten

Iedereen heeft wel eens last van buikpijn, een depressieve periode, wratten of slapeloosheid. Deze alledaagse klachten zijn weliswaar geen chronische ziekte of acute, levensbedreigende aandoening, maar ze komen zeer regelmatig voor in de huisartsenpraktijk.

De huisarts handelt zesennegentig procent van de vragen, klachten of aandoeningen van zijn patiënten zelf af, zo blijkt uit de Tweede Nationale Studie naar ziekten en verrichtingen in de huisartsenpraktijk. Ongeveer tachtig procent van deze aandoeningen betreffen een alledaagse ziekte. Juist bij alledaagse klachten bestaan hiaten in kennis over effectieve behandelingen. Het medisch handelen van de huisarts is daardoor niet altijd gebaseerd op wetenschappelijk bewijs. Het ZonMw/NHG programma Alledaagse Ziekten speelt een belangrijke rol bij de stimulering van wetenschappelijk onderzoek naar huisarts-geneeskunde. In Nederland zijn niet veel andere mogelijkheden om wetenschappelijk onderzoek naar alledaagse klachten te financieren.

Dr. J.H. Dekker, voorzitter van de programmacommissie Alledaagse Ziekten, huisarts Academische Huisartsenpraktijk Groningen en onderzoekster UMCG: "Wetenschappelijk onderzoek naar de beste handelwijze bij alledaagse klachten is van belang om het beleid van de huisarts te onderbouwen. Ook bij deze klachten willen we, net als bij chronische kwalen en acute, levensbedreigende aandoeningen, dat er effectief en efficiënt wordt gehandeld".

nederlands huisartsen
genootschap

ZonMw

Historie

De wortels van het Programma Alledaagse Ziekten (PAZ) liggen in het midden van de jaren '90. Het Nederlandse Huisartsen Genootschap (NHG) nam toen het initiatief om middelen voor onderzoek naar alledaagse ziekten te reserveren. Het ministerie van VWS gaf ZonMw in 2002 de opdracht om een programma voor alledaagse ziekten te starten. ZonMw is de Nederlandse organisatie voor gezondheids-onderzoek en zorginnovatie. Inmiddels stimuleert het PAZ op succesvolle wijze onderzoek naar veel voorkomende, alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk.

Dunja Dreesens, programmasecretaris PAZ: "Dit programma heeft een enthousiaste doelgroep. Het is bovendien praktisch en direct relevant voor de cliënt. Het onderzoeks-programma levert een wezenlijke bijdrage aan de verbetering van de eerstelijnszorg."

Implementatie

PAZ houdt zich intensief bezig met de implementatie van de onderzoeksresultaten. De uitkomsten van de onderzoeken vinden hun weg naar de NHG-Standaarden, het NHG-Formularium en de Landelijke eerstelijns samenwerkingsafspraken. Daardoor profiteren patiënten snel van de resultaten van de projecten. Het PAZ heeft bovendien een stimulerend effect op onderzoek van jonge talentvolle huisartsen: het biedt aan hen een unieke kans om onderzoeksideeën uit te werken en hen zo 'te behouden voor de wetenschap'. Daarnaast ontstonden er bij een aantal projecten samenwerkings-relaties tussen onderzoeksinstituten van verschillende universiteiten.

Drs. G.A. Schreuders, psycholoogonderzoekster Problem Solving Treatment-project: "Voor de huisartsgeneeskunde is het PAZ een uitgesproken programma om aanvragen in te dienen, omdat juist daar het te onderzoeken probleem complex en meer algemeen van aard mag zijn, in tegenstelling tot andere lijnen die een meer specifieke doelstelling hebben. De dagelijkse praktijk van de huisarts vraagt om toepasbaar en pragmatisch onderzoek wat dicht bij de praktijk staat en het PAZ voorziet hierin. Het is dus uitermate belangrijk voor het onderzoek (en daarmee ook het onderwijs) van de huisarts-geneeskunde dat ook in de toekomst geld beschikbaar is voor onderzoek naar alledaagse ziekten."

Werkwijze

Een door ZonMw benoemde programmacommissie stuurt het programma inhoudelijk aan. De commissie adviseert het bestuur van ZonMw en heeft derhalve een centrale rol bij de keuze van de onderzoeksthema's en de beoordeling van subsidieaanvragen. Ook beoordeelt de commissie de jaarlijkse voortgangs- en eindverslagen van de projecten. De commissie heeft in de jaren 2002 tot en met 2008 vijf rondes uitgeschreven waarbij het programma openstond voor aanvragen. De commissie honoreerde in totaal dertig onderzoeksprojecten. De thema's van de onderzoeken sluiten aan bij de lacunes in kennis over alledaagse aandoeningen.

nederlands huisartsen
genootschap

ZonMw

Thema's

Voor de keuzes van thema's raadpleegt de commissie verschillende bronnen, waaronder de zogenaamde 'lacunebak' van de NHG die via de website van het NHG te vinden is.

De volgende thema's zijn aan bod geweest:

2002 eerste ronde	1	Niet-medicamenteuze behandeling door de huisarts van alledaagse psychische problemen
2003 tweede ronde	2	Alledaagse ziekten aan het kleine bewegingsapparaat in casu voet, hand en pols
	3	Alledaagse klachten bij kinderen (hoofdpijn en buikpijn)
	4	Spoedeisende alledaagse ziekten
2004 derde ronde	5	Voorlichting en adviezen bij alledaagse ziekten
	6	Alledaagse geriatrie
2005 vierde ronde	7	Een 'vrije' ronde waarvoor geen thema's zijn vastgesteld
2008 vijfde ronde	8	Een 'vrije' ronde waarvoor geen thema's zijn vastgesteld
2009 zesde ronde	9	Een 'vrije' ronde waarvoor geen thema's zijn vastgesteld

---

Criteria

Aan welke algemene criteria moet onderzoek voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie?

- Het onderzoek gaat over betreft alledaagse aandoening.
- Patiënten komen regelmatig met die klacht bij de huisarts.
- De huisarts kan de klacht zelf behandelen.
- De resultaten van het onderzoek zijn uitvoerbaar en toepasbaar in de huisartsenpraktijk.

De commissie toetst ook het belang voor de patiënt en het belang voor de huisartsgeneeskundige zorg. Zij weegt af of het onderzoek haalbaar en uitvoerbaar is. Daarnaast bekijkt zij of het project elders gefinancierd kan worden.

Voorzitter van de commissie Alledaagse Ziekten mevrouw dr. J.H. Dekker: "Er is nog heel veel te doen. Het NHG heeft een inventarisatie gemaakt van lacunes in de onderbouwing van het huisartsgeneeskundig handelen. Meer dan de helft van die ongeveer 650 lacunes betreffen alledaagse ziekten. Het programma moet dus doorgaan met het financieren van relevant en kwalitatief goed onderzoek naar kwalen waar veel mensen last van hebben. Gezien de omvang van de nog te klaren klus is een hoger jaarlijks te besteden bedrag zeer gewenst. De link met het NHG moet blijven, zowel vanwege de mogelijkheid om resultaten van PAZ onderzoek via die organisatie snel te implementeren, door opname in richtlijnen bijvoorbeeld, als vanwege de input van onderzoeksthema's vanuit de praktijk van de huisarts."

Samenstelling programmacommissie

<i>voorzitter</i>	mw dr JH Dekker	huisarts te Groningen en UMCG
<i>vice voorzitter</i>	mw JA Schulkes-van de Pol	huisarts te Amsterdam
<i>leden</i>	dhr ir TA van Barneveld	Orde van Medisch Specialisten
	dhr prof dr PJE Bindels	huisarts te Amsterdam en ErasmusMC
	mw dr MMM Foets	iBMG, EUR
	mw N Gruijters	huisarts te Eindhoven
	dhr JF Hoekstra	huisarts te Den Burg en NHG
	dhr dr JOM Zaat	huisarts te Purmerend en H&W
<i>waarnemers</i>	mw JAM van Balen	huisarts te Nieuwegein en NHG
	mw drs E Peters	Ministerie van VWS

Aanbevelingen voor de toekomst

Het programma levert een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van de huisartsgeneeskunde. Een goed functionerende eerstelijnszorg is van groot belang voor een effectieve en doelmatige gezondheidszorg als geheel. Sterke eerstelijnszorg is geassocieerd met betere uitkomsten van zorg. In een tijd waarin de maatschappij wordt geconfronteerd met trends als vergrijzing, nieuwe technologieën, mondige burgers en financiële beperkingen, is versterking van de eerstelijnszorg dan ook een belangrijk aandachtspunt.

Na afloop van het eerste deel van het programma is geconcludeerd dat voorzetting van het programma zeer gewenst is. Meer kennis over alledaagse ziekten levert een eerstelijnszorg op, die effectiever en waarschijnlijk goedkoper is en de mogelijkheden verbetert voor substitutie van zorg vanuit de tweede lijn en afstemming daarmee. Het programma speelt een belangrijke rol in de stimulering van wetenschappelijk onderzoek naar huisartsgeneeskunde. In Nederland zijn weinig andere mogelijkheden om wetenschappelijk onderzoek naar alledaagse ziekten te financieren (behalve uit de eerste geldstroom van universiteiten).

In het programma zijn er in elke ronde nieuwe jonge onderzoekers betrokken. Het PAZ is dus ook een prima platform om jonge huisarts-onderzoekers aan zinvolle projecten te laten werken en onvermoed talent tot ontwikkeling te laten komen.

Begin 2008 heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport besloten het programma tot 2011 te verlengen. Voorwaarde voor verlenging van het programma is dat de toekenning van de promotieprojecten afhankelijk is gesteld van de bereidheid van universitaire medische centra onderzoek naar alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk structureel te verankeren in het meerjaren onderzoeksbeleid van de UMC's. Deze verankering houdt in dat het UMC in een schriftelijke verklaring toezegt vanaf 2011 additionele middelen ter hoogte van circa € 65.000 per jaar ter beschikking te stellen voor onderzoek naar alledaagse ziekten in de huisartsenpraktijk.

Het doel van de verankering is de infrastructuur voor dit onderzoek te versterken.

Meer informatie over het ZonMw/NHG programma Alledaagse ziekten?

website: www.zonmw.nl/alledaagseziekten

programmasecretaris: Dunja Dreesens (alledaagseziekten@zonmw.nl)

ZonMw
Laan van Nieuw Oost Indië 334
Postbus 93 245
2509 AE Den Haag
Telefoon 070 349 5111
info@zonmw.nl
www.zonmw.nl

Het Nederlandse Huisartsen Genootschap (NHG)
Mercatorlaan 1200
Postbus 3231
3502 GE Utrecht
Telefoon 030 282 3500
info@nhg.org
www.artsennet.nl

